

Cestovní náhrady

Zákoník práce v ust. § 151 a násl. ZP vyjmenovává celý etalon situací, při kterých může zaměstnanci vzniknout **nárok na proplacení výdajů a cestovních náhrad**.

Cestovními výdaji, za které poskytuje zaměstnavatel zaměstnanci cestovní náhrady, se rozumí výdaje, které vzniknou zaměstnanci při:

a) **pracovní cestě (§ 42 ZP),**

b) **cestě mimo pravidelné pracoviště,**

c) **mimořádné cestě v souvislosti s výkonem práce mimo rozvrh směn v místě výkonu práce nebo pravidelného pracoviště,**

d) **přeložení (§ 43 ZP),**

e) **dočasném přidělení (§ 43a ZP),**

f) **přijetí do zaměstnání v pracovním poměru,**

g) **výkonu práce v zahraničí.**

K náhradám, na které může zaměstnanci vzniknout nárok, patří např. i náhrady za opotřebení vlastních nástrojů a pomůcek užitých pro výkon práce s vědomím zaměstnavatele, popř. náhrada majetkové škody, která zaměstnanci vznikne např. na jeho oděvu, který při služební cestě používá (např. při vystupování z hromadného dopravního prostředku roztržené kalhoty). Zde se však nejedná o cestovní náhrady, ale náhrady za opotřebení či poškození, které se odvíjejí od povinnosti zaměstnavatele k náhradě škody.

Nejčastějšími cestovními výdaji, které jsou kryty cestovními náhradami, jsou zejména stravné a náhrady jízdních výdajů.

Zaměstnavatel by měl předem písemně určit (např. přímo v cestovním příkazu) podmínky, které mohou ovlivnit poskytování a výši cestovních náhrad, zejména:

- dobu a místo nástupu a ukončení cesty,
- místo plnění pracovních úkolů,
- způsob dopravy a ubytování.

Při určování těchto podmínek by měl přihlížet k oprávněným zájmům zaměstnance.

Cestovní náhrady pro dohodáře

Vzhledem k tomu, že se úprava pracovní cesty, s kterou je někdy problematika cestovních náhrad zaměřována, vztahuje i na základní pracovněprávní vztahy založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr, je důležité upozornit na skutečnost, že **cestovní náhrady se na "dohodáře" automaticky nevztahují!** Pro to, aby měli na cestovní náhrady spojené s výkonem pracovní cesty nárok i zaměstnanci činní pro zaměstnavatele na základě některé z dohod konaných mimo pracovní poměr, je nutné tento jejich nárok v dohodě přímo sjednat. Sjednání náhrad i pro zaměstnance pracující na základě dohod však zákoník práce neřadí mezi zákonné povinnosti zaměstnavatele. Případné poskytování cestovních náhrad je tak zcela na libovůli zaměstnavatele.

Cestovní náhrady při použití vlastního vozidla:

Sazby základních náhrad za 1 km jízdy v roce 2023:

- 5,20 Kč - osobní motorová vozidla
- 1,40 Kč - jednostopá vozidla a tříkolky

Výše průměrné ceny za 1 litr pohonné hmoty respektive 1kWh elektřiny v roce 2023:

- 41,20 Kč u benzínu automobilového 95 oktanů (od 1.1.2023),
- 45,20 Kč u benzínu automobilového 98 oktanů (od 1.1.2023),
- 44,10 Kč u motorové nafty (od 1.1.2023)
- 6,00 Kč u elektřiny (od 1.1.2023)

<https://www.penize.cz/mzda-a-plat/439142-pracovni-cesta-2023-cestovni-nahrady-stravne-pausal-za-auto>

Stravné

Nové sazby cestovních náhrad od 1.1.2023

Sazby se aktualizují vzhledem k cenové hladině. Např. za rok 2022 byly aktualizovány 2x. Ve Sbírce zákonů byla publikována vyhláška č. 401/2022 Sb. týkající se **aktuálních sazeb cestovních náhrad pro 2023, která je účinná od 1.1.2023.**

Zvýšení sazeb u tuzemského stravného od 1.1.2023:

Nepodnikatelská sféra (pásmo), podnikatelská (platí spodní hranice, vyplacena může být jakákoliv částka, ale daňově uznatelná je jen horní hranice)

- 129 Kč až 153 Kč, trvá-li pracovní cesta 5 až 12 hodin,
- 196 Kč až 236 Kč, trvá-li pracovní cesta déle než 12 hodin, nejdéle však 18 hodin,
- 307 Kč až 367 Kč, trvá-li pracovní cesta déle než 18 hodin.

Další krácení zákonné sazby vzniká na základě poskytnutého (hrazeného) jídla zaměstnavatelem. Například na faktuře, kterou obdržíte z hotelu, za ubytování zaměstnance, bude položka „ubytování včetně snídaně“ – pak plnou sazbu krátíte takto:

- o 25% za každé poskytnuté jídlo, když je nárok na plnou sazbu (tedy zaměstnanec je na služební cestě déle než 18 hodin)
- o 35% za každé poskytnuté jídlo, když je nárok na 2/3 sazbu (12 - 18 hodin)
- o 70% za každé poskytnuté jídlo, když je nárok na 1/3 sazbu (1 – 12 hodin)

Zahraníční stravné

Princip výpočtu:

U zahraniční cesty počítáte zahraniční stravné podle zmiňovaných zákonem stanovených sazeb a na základě počtu hodin strávených v zahraničí. Jestliže pracovní cesta trvá více dnů, pak převážně u prvního a posledního dne pracovní cesty musíte vypočítat, kolik hodin strávil zaměstnanec mimo ČR (při dopravě do zahraničí a zpět).

Podle počtu hodin strávených v zahraničí pak zákonnou sazbu krátíte podle následujících pravidel:

>18 hodin trvání pracovní cesty v prvním (posledním) dnu - plná sazba stanovená zákonem

12 - 18 hodin trvání pracovní cesty v prvním (posledním) dnu - 2/3 z plné sazby

1 - 12 hodin trvání pracovní cesty v prvním (posledním) dnu - 1/3 z plné sazby

< 1 hodina - není nárok

Výše sazeb zahraničního stravného pro rok 2023

<https://www.finance.cz/dane-a-mzda/mzda/cestovni-nahrady/zahranicni-stravne/>

Pokud vyplácí zaměstnavatel zahraniční stravné v CZK, vypočte náhradu dle aktuálního kurzu ČNB v den zahájení pracovní cesty.

Krácení zákonné sazby vzniká na základě poskytnutého (hrazeného) jídla zaměstnavatelem

Například na faktuře, kterou obdržíte z hotelu, za ubytování zaměstnance, bude položka „ubytování včetně snídaně“ – pak plnou sazbu krátíte takto:

- o 25% za každé poskytnuté jídlo, když je nárok na plnou sazbu (tedy zaměstnanec je na služební cestě déle než 18 hodin)

- o 35% za každé poskytnuté jídlo, když je nárok na 2/3 sazbu (12 - 18 hodin)

- o 70% za každé poskytnuté jídlo, když je nárok na 1/3 sazbu (1 – 12 hodin)

<https://www.uctovani.net/kalkulacka-zahranicni-cesty-stravne-kapesne.php>